

Muzeul Prado

MOTTO: „*Muzeul e arsenalul cel mai puternic cu care un popor își apără originea, identitatea și tot ce a moștenit de la străbuni.*”

În Madrid există o expresie, “Vivir a torpe”, a-ți trăi viața la maxim, care se vede în bucuria cu care madrilenii trec din fiestă în fiestă: procesiuni religioase, lupte cu tauri, festivaluri gastronomice și muzicale. Orașul își poartă cu mândrie dubla moștenire, maură și creștină, cu vestigiile din Cartierul Arab și stilul mudejar al celei mai vechi biserici, San Nicolas de las Servitas, dar și cu celebrele muzee Prado, Reina Sofia și Thyssen. Inima orașului este Plaza Mayor, construită în stil baroc-castilian. Oricare dintre vizitatorii Madridului vor fi captivați de galerii de artă elegante, piețe de o arhitectură frumoasă, cafenele și baruri captivante. Frumusețea acestui oraș este greu de descris în cuvinte pentru că provine în mare măsură din pofta de viață a locuitorilor săi. Prima oară Madridul impresionează prin arhitectură, armonie, urbanism. După câteva zile, însă, atmosfera devine mai puternică decât decorul, tonul mai important decât muzica, iar sufletul mai plin decât buzunarul. Prietenii se leagă ușor, iar viața adevărată începe o dată cu lăsarea serii, când madrilenii pornesc în marș să cucerească cluburile și discotecile, restaurantele se umplu de oameni hotărâți să golească atât bucătăria, cât și pivnița, iar străzile se luminează feeric. Rezistența la somn a spaniolilor este incredibilă, ca și dorința lor de a se bucura de fiecare zi ca și cum ar fi ultima. Pe latura pietruită a arterei Paseo del Prado, în partea de sud-est a orașului Madrid, se găsește principalul centru cultural al Madridului și unul dintre cele mai importante muzee ale lumii. Edificiul deschis în 1819 pentru a adăposti obiectele de artă adunate de monarhii spanioli începând de pe vremea Isabellei de Castilla posedă astăzi cea mai bogată colecție de pictură vest-europeană din lume. Muzeul Prado este amplasat într-o clădire construită în timpul regatului lui Carol al III-lea, parte a unui plan de urbanizare care dorea să facă din Madrid un oraș monumental. Această pajiște (*prado* în spaniolă) a dat numele întregii zone (Salón del Prado, mai târziu Paseo del Prado), apoi chiar muzeului însuși, după naționalizare. Lucrările la construcția clădirii au fost suspendate după terminarea domniei lui Carol al III-lea și în timpul Războiului Spaniol de Independență, fiind reluate doar în timpul domniei nepotului său, Ferdinand al VII-lea. Structura a devenit sediul cavaleriei și a magazinului de pulvere pentru trupele napoleonice staționate la Madrid, pe durata Războiului de Independență. După detronarea reginei Elisabeta a II-a în 1868, muzeul a fost naționalizat și a primit numele de Museo del Prado. Clădirea găzduia colecția regală de artă, dovedindu-se însă neîncăpător. Prima extindere a muzeului a avut loc în 1918. În timpul războiului civil spaniol, la recomandarea Ligii Națiunilor, personalul muzeului a trimis cincizeci și trei de picturi, o sută șaizeci și opt de desene și Comoara lui Dauphin la Valencia, apoi la Girona și în final la Geneva. Lucrările de artă au trebuit să fie returnate imediat după începerea celui de-al doilea război mondial, fiind încărcate în trenuri de noapte, care traversau teritoriul francez. Cea mai recentă extindere a constat în încorporarea a două clădiri (învecinate, dar nu adiacente) în structura instituțională a muzeului. Casón del Buen Retiro găzduiește din 1971 majoritatea operelor de artă din secolul al XIX-lea. Palacio de Villahermosa găzduiește în prezent Muzeul Thyssen Bornemisza, a cărui colecții au fost inițial adunate din averi private (lucrări care nu făceau parte din colecția Statului), dar care încearcă să completeze golurile și slăbiciunile colecțiilor din Prado; Thyssen Bornemisza face parte din sistemul Prado din 1985. Muzeul Prado (Museo del Prado) are una dintre cele mai interesante colecții de artă europeană, din secolul al XIV-lea și până la începutul secolului al XIX-lea - cu siguranță cele mai mari colecții de lucrări ale spaniolilor Diego Velazquez și Francisco Goya, precum și ale lui Hieronymus Bosch (favoritul Regelui Filip al II-lea al Spaniei). Muzeul expune o serie de colecții semnate El Greco, Peter Paul Rubens, Rafael,

Titian, Bartolome Esteban Murillo, Melozzo da Forlì, Botticelli, Caravaggio, Albrecht Durer, Rembrandt, Veronese, etc. Deși atmosfera în muzeu este oarecum mai relaxată decât în alte muzee, doar interdicția fotografierii este frustrantă, mai ales când te vezi înconjurat de atâtea frumusețe. Există posibilitatea pentru pictori să-și instaleze șevaletul lângă tabloul dorit pentru a încerca să execute o copie cât mai exactă sau în manieră personală. Grupuri de copii de la grădiniță, elevi sau studenți împreună cu profesorul lor se așează pe jos în fața unui tablou pe care apoi îl analizează în cele mai mici amănunte și bineînțeles volens-nolens “se mai inscripționează un șanțuleț în cultura generală”. Pare o metodă mult mai eficace decât cea mioritică cu programe de învățământ kilometrice și predare de genul “învățați de aici până aici”. Cel mai cunoscut muzeu din Madrid deține unele dintre cele mai importante colecții de pictură clasică din lume și este pentru mulți turiști motivul principal pentru a vizita orașul. Colecția amplă de 8.600 de tablouri conține o mulțime de capodopere și este ușor de absorbit dacă te concentrezi pe un număr restrâns de perioade. Dacă nu poți face decât o singură vizită la Prado, alocă-i cel puțin trei ore și evită aglomerația de la sfârșitul săptămânii. O ingenioasă aripă nouă a muzeului, creată de Rafael Moneo, a fost în cele din urmă inaugurată în 2007. Aripa nouă include galeriile interioare ale Bisericii Los Leronimos care a fost, în mod controversat, demolată și reconstruită. Acum se află deasupra unor galerii subterane care sunt legate de clădirea principală Villanueva, pe sub un acoperiș-grădină. Aripa nouă are spații mărite pentru expozițiile temporare, precum și o cafenea spațioasă și o zonă comercială. Biletele pentru vizitatorii individuali se vând la Puerta de Goya, iar accesul se face fie prin intrarea principală din față, Puerta de Velazquez, fie prin spate - Puerta de los Leronimos. Muzeele își schimbă des modurile de prezentare, așa că lucrurile descrise aici ar putea să se schimbe. Un fapt absolut deosebit este acela că la Muzeul Prado se află un “dublu” al Giocondei, celebrul tablou al lui Leonardo da Vinci, realizat, se pare, în același timp cu originalul care se găsește la Louvre și despre care, s-a crezut, multă vreme, că este o replică târzie, făcută de vreun pictor flămând anonim. Jurnalul britanic de artă, după îndelungi cercetări și restaurări, a confirmat însă că este tabloul lui Da Vinci, o “soră” geamană a Giocondei. Un argument este și faptul că pe fundal, sub un strat întunecat, s-a descoperit un peisaj toscan, întocmai ca cel care se poate vedea în spatele Monei Lisa. Prin analiză în infraroșu, Centrul de restaurare al muzeelor din Franța a constatat că desenele trasate sub culoare sunt identice în cele două “Gioconde”, ceea ce înseamnă că ori Da Vinci este cel care le-a executat ori un discipol (Andrea Salai sau Francesco Melzi) care repetă întocmai gesturile maestrului. Sursa acestui incredibil corp de lucrări a fost familia regală spaniolă care a comandat și colecționat cu pasiune opere de artă secole de-a rândul. În afara marilor pictori spanioli ca Velazquez, Goya, Ribera și Zurbaran, Prado are colecții importante cu creații ale maeștrilor italieni (inclusiv Titian și Rafael) și ale artiștilor flămânzi. Multe dintre lucrările artiștilor flămânzi au fost colecționate de Filip al II-lea, un mare iubitor de artă al cărui gust fusese influențat de arta flămândă. Atât el, cât și tatăl său, Carol al V-lea, l-au preferat pe Tițian (d. 1576), Filip al IV-lea l-a ales pe Diego Velazquez (1599-1660) ca pictor de curte, iar Carol al III-lea l-a numit în această postură pe Francisco de Goya (1746-1828). În 1819, Fernando al VII-lea a deschis colecția pentru public (în această clădire, proiectată de Juan de Villanueva, 1739-1811). Astăzi, muzeul este organizat pe trei nivele: la parter, școala flamandă, italiană și germană. O sală întreagă îi este consacrată lui Jerome Bosch (1450-1516), unul dintre pictorii preferați ai lui Philippe al II-lea. Etajul întâi este “inima” Muzeului Prado, deoarece cuprinde maeștrii spanioli ai secolelor al XVII-lea –al XVIII-lea (în primul rând, Velasquez). Etajul al doilea este amenajat recent, cu pictura europeană a secolului al XVIII-lea, inclusiv splendida colecție Goya. Velasquez- Las Meninas

Arta romanică și italiană timpurie: Colecția de pictură italiană este a doua ca mărime, iar dacă

intri în muzeu prin Puerta de Goya (capătul nordic), vizitează Sala 51C de la parter, dedicată artei române. Frescele de aici înfățișează scene cu animale și de vânătoare de la San Baudelio. Mergi mai departe în Sala 49, ca să vezi lucrări italiene timpurii, printre care "Buna Vestire" (1425-1428) foarte delicat pictată de Fra Angelico (d. 1455) și trei lucrări de Sandro Botticelli (circa 1445-1510) care ilustrează "Povestea lui Nastagio degli Onesti" (1483). Dintre mai multe tablouri de Rafael (1483-1520) pictate de teme religioase, cea mai impresionantă este "Portretul unui Cardinal" (1510), în care cardinalul apare într-o minunată robă roșie. Tot în această sală poți observa evoluția lucrărilor lui Andrea del Sarto, de la "Portretul unei femei" (1514) - deosebit de expresiv - la tabloul mai baroc "Sacrificiul lui Isaac" (1528-1529).

Pictura flamandă și germană: Pictura flamandă este excepțional reprezentată de Pieter Bruegel cel Bătrân (în special, tabloul "Triumful morții"), de picturile lui Rubens, 25 de tablouri ale lui Van Dyck, Rembrandt ("Artemisa") etc. Sălile 55-58 expun lucrări flamande din sec. al XV-lea-al XVIII-lea, printre multe alte tablouri. Legăturile comerciale și de căsătorie puternice dintre Spania și Flandra au dus la nașterea unui stil artistic spaniol, dar cu influențe flamande, ce poate fi observat în Sala 57, în timp ce în Sala 58 se află expusă "Coborârea de pe cruce" de Rogier Van der Weyden (1399-1464). Chipurile sunt minunat executate, iar întreaga compoziție conduce privirile spre cruce. În Sala 58, poți admira pictura "Adorația magilor" a lui Hans Memling (circa 1470). În Sala 56A sunt expuse lucrări de Bruegel, Joachim Patinir și Hieronymus Bosch (circa 1450-1516), a cărui lucrare "Grădina deliciilor" atrage întotdeauna mulțimea de vizitatori. Imaginația lui Bosch a depășit complet atât abordările mai carnale, cât și pe cele mai mistice. "Autoportretul" (1498) lui Albrecht Durer (1471-1528) este expus în Sala 55B și este flancat de tablourile sale "Adam" și "Eva" (1507). Acestea au fost primele tablouri în stil renascentist apărute în nordul Europei. Colecția germană este mai redusă, ca număr dar de o mare calitate artistică.

Lucrările spaniole timpurii: În Sala 55 sunt expuse portrete de Antonio Moro (1519-1576), inclusiv cel al reginei engleze Mary Tudor (1554), pictat pentru Filip al II-lea când lua în considerare căsătoria cu aceasta. Sala 56 expune portrete de Juan de Juanes (circa 1523-1579) și lucrarea sa "Cina cea de Taină". În Sala 56B se află lucrările luminoase ale lui Sebastiano de Piombo, a cărui pictură este caracterizată de ceruri albastre și tonuri orbitoare de alb.

Școala venețiană: Apoi vei ajunge în sala 75, unde sunt expuși pictori italieni din Școala Venețiană, a cărei armonie de culoare și lumină a depășit toate celelalte școli renascentiste. Printre reprezentanții săi se numără Paolo Veronese (circa 1528-1588), Jacopo Bassano (d. 1592) și Jacopo Tintoretto (1518-1594). Privește cu atenție lucrarea "El Lavatorio" de Tintoretto, care îl înfățișează pe Iisus spălând picioarele ucenicilor, o capodoperă a perspectivei. Tițian (d. 1576), care a lucrat masiv atât pentru Carol al V-lea, cât și pentru Filip al II-lea este puternic reprezentat în Sălile 61, 61B și 63. Admirați autoportretul său, pictura ecvestra superbă "Carol al V-lea în Bătălia de la Muhlberg" (1548) și portretul lui "Isabel de Portugal" pictat după moartea acesteia. Faima lui Tițian în timpul vieții nu era comparabilă decât cu cea a lui Michelangelo și se spune că însuși Carol al V-lea i-ar fi făcut onoarea de a ridica de pe jos o pensulă pe care o scăpase artistul.

El Greco, Goya și Valazquez: Lucrări ale lui El Greco sunt expuse în sălile 60A, 61A și 62A, începând cu primele opere, apoi cele din perioada spaniolă, când chipurile pictate de acesta s-au alungit și în care artistul a adoptat o preocupare tipic spaniolă referitoare la împărțirea între pământ și rai. Lucrări mai bune ale acestui pictor sunt expuse la Toledo. Etajul acesta

conține și sculpturi clasice și renaștentiste dar nu sunt neapărat un obiectiv obligatoriu de vizitat. Poți urca, însă, la următorul etaj, unde vei intra în lumea lui Goya, ale cărui tablouri le poți vedea în Sălile 16B, 19-23,32 și 39. Tablourile sale imense cu un conținut politic "El Dos de Mayo" și "El Tres de Mayo" descriu scene din războiul de Independență al Spaniei din 1808. Fapt neobișnuit pentru vremea aceea, Goya nu executa lucrări la comandă, așa că subiectul reprezintă alegerea proprie a artistului. În Sala 16B sunt expuse "tablourile negre", foarte ciudate ale artistului, realizate în perioada 1820-1823, în timpul unei depresii profunde, ca urmare a morții soției și fiului său și a propriei boli. Multe dintre aceste tablouri sunt groțesti, toate sunt deschise interpretărilor iar titlurile lucrărilor sunt ambigue. Tabloul "Perro" pare foarte modern în ceea ce privește concepția, cu un aranjament spațial excepțional, cu un cap de câine pe un spațiu texturat. Unele dintre picturile de la Curte ale lui Goya sunt la fel de sensibile și adesea destul de puțin flatante, exprimând o abordare emoțională a caracterizării subiecților săi. Holul lung al Sălii 32 expune lucrări spaniole din sec. al XVII-lea, reprezentanții fiind Murillo, Ribera și Zurbaran. Sălile 14-16 și 26-28 te duc în lumea lui Velazquez. La Prado se află cele mai bune lucrări ale acestui pictor și cea mai importantă dintre ele, "Las Meninas" ("Domnișoarele de onoare"), este în Sala 27. Privește-o de la distanță și îl vei vedea pe Velazquez însuși cum se uită la tine de lângă șevaletul său din tablou. În Sălile 8-11 se află expuse lucrări de Peter Paul Rubens (1577-1640), printre care o serie de scene de vânătoare de la castelul regal de vânătoare El Prado. Expoziția de la acest etaj se termină cu tablouri franceze și italiene din sec. al XVII-lea. Mai sus sunt o serie de săli dedicate lui Goya (inclusiv o selecțiune din șirul portretelor, tapiseriilor și schițelor sale). În alte săli sunt expuse lucrări de artă europene din sec. al XVIII-lea. Astăzi muzeul are un fond de 6000 de opere care în mare parte se găsesc în depozitele sale și în alte instituții. După mulți ani a fost mărit cu Cason de Buen Retiro (strada Alfonso al XII lea), nu departe de muzeu. În 1999 se adaugă o nouă extensie muzeului în partea dinspre biserica San Jeronimo. La edificiul principal se pot remarca trei stiluri de construcție clasică: rotunda-vestibul, biserica Palatului, reunite între ele de galeriile de artă. Putem remarca un portic central cu șase coloane în stil doric, care ne amintește de templele grecești. Muzeul reunește pe lângă pinacotecă, 400 de sculpturi clasice și numeroase obiecte prețioase, ca cele care se cheamă Comoara lui Dauphin, magnifica colecție de veselă și porțelanuri, care aparțin fiului cel mare a lui Louis al XIV lea, moștenitorul coroanei franceze care a murit înainte de a se putea urca pe tron. Pinacoteca sa, care va da stilul roman lui Goya, completează nu numai o superbă colecție a trei dintre genialii pictori ai tuturor timpurilor: El Greco, Velazquez și Goya, dar, de asemenea numele celor mai excepționale piese ale celor mai importante școli de pictură europeană din trecut (flamandă, italiană, franceză, olandeză, germană). Și fără să uităm că aici găsim lucrări ale unor pictori străini ca Tițian și ale altor câteva școli de pictură, pictură venețiană, din secolul al XVI lea au în Prado o reprezentare mai importantă decât în alte muzee europene. Prin anii 1900, capacitatea clădirii fusese deja depășită de colecția de artă a muzeului și niște modificări se impuneau. Prima astfel de extindere s-a făcut în 1918 iar apoi alte camere au mai fost adăugate în anii 1950 și apoi în anii 1960. Alte două clădiri, Cason del Buen Retiro și Palacio de Villahermosa, au devenit parte a complexului mai târziu, aducând mai mult loc pentru a expune colecția extraordinară a Muzeului Prado. Colecția permanentă a Muzeului Prado este una dintre cele mai mari din lume. Este formată din aproximativ 9000 de tablouri, 5000 de desene, 2000 de tipărituri, 1000 de monede și medalii, și aproximativ 2000 de obiecte decorative. N-am avut timpul necesar pentru a savura întreaga colecție expusă în muzeu, dar n-am avut nici puterea necesară pentru că, în

Concurs Național de Eseuri
Călătorie prin Uniunea Europeană

afara unor cunoștințe cel puțin sumare de istorie a artei, pentru vizitarea Muzeului Prado este nevoie și de rezistență fizică. Cunoscătorii știu că nu sunt suficiente doar câteva ore.

Nedelcu Grigore